

Ogólnopolska konferencja naukowa pt.
Współczesne wyzwania dla rynku pracy i systemu ubezpieczeń społecznych
 Opole, 18–19 października 2023 r.

National scientific conference entitled
Contemporary challenges for the labour market and the social security system
 Opole, October 18–19, 2023

WOJCIECH GOLEŃSKI

ORCID: 0000-0001-8936-4510

Wydział Ekonomiczny, Uniwersytet Opolski / The Faculty of Economics, University of Opole*
 e-mail: wgolenski@uni.opole.pl

Summary: *The article presents the proceedings of the nationwide scientific conference devoted to challenges for the labour market and the social insurance system. The conference was attended by representatives of many national academic and scientific centres, the Social Insurance Institution in Poland (ZUS), the Polish Economic Society – branch in Opole, and students.*

Key words: *labour market, social security system, challenges*

Streszczenie: *Tekst prezentuje przebieg ogólnopolskiej konferencji naukowej poświęconej wyzwaniom dla rynku pracy i systemu ubezpieczeń społecznych. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele wielu krajowych ośrodków akademickich i naukowych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, opolskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego oraz studenci.*

Słowa kluczowe: *rynek pracy, system ubezpieczeń społecznych, wyzwania*

W dniach 18–19 października 2023 r. w Opolu odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Współczesne wyzwania dla rynku pracy i systemu ubezpieczeń społecznych” pod patronatem rektora Uniwersytetu Opolskiego prof. Marka Masnyka oraz rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach prof. Celiny M. Olszak.

Idea zorganizowania konferencji powstała wśród członków Sekcji Regionalnych Badań Społecznych działającej przy Komitecie Nauk o Pracy i Polityce Społecznej Polskiej Akademii Nauk, integrującej przedstawicieli trzech ośrodków akademickich – Opola, Wrocławia i Katowic. Za stronę organizacyjną przedsięwzięcia odpowiedzialni byli pracownicy Katedry Ryn-

ku Pracy i Polityki Społeczno-Ekonomicznej Instytutu Ekonomii i Finansów Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Opolskiego, kierowanej przez prof. UO Agatę Zagórowską oraz Katedry Polityki Społecznej, Gospodarczej i Środowiskowej Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Transformacji Regionów Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, kierowanej przez prof. UE Wiesława Koczura. W przedsięwzięcie zaangażowani byli także przedstawiciele Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, opolskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego oraz studenci zrzeszeni w kołach naukowych Uniwersytetu Opolskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

* ul. Ozimska 46 a, 45-058 Opole, tel. +48 77 401 68 80

Za merytoryczną stronę konferencji odpowiadała Rada Naukowa, której przewodniczyli: prof. Zenon Wiśniewski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), prof. Agata Zagórska (Uniwersytet Opolski) oraz prof. Maciej Żukowski (UE w Poznaniu). Zasiadali w niej wybitni przedstawiciele dyscyplin naukowych obejmujących swym zainteresowaniem rynek pracy oraz ubezpieczenia społeczne.

Organizatorzy założyli, że celem konferencji będzie przede wszystkim prezentacja wyników najnowszych badań związanych z rynkiem pracy i ubezpieczeniami społecznymi, które są prowadzone przez najważniejsze ośrodki akademickie w Polsce oraz ich popularyzacja w otoczeniu biznesowym. Konferencja skierowana była zarówno do akademików, jak i przedsiębiorców oraz przedstawicieli sektora publicznego i pozarządowego.

Złożoność i wielowątkowość tematyki konferencji sprawiła, że zarówno wygłaszane prelekcje oraz zainicjowane na ich kanwie dyskusje panelowe objęły ciekawe i zróżnicowane zagadnienia dotyczące problemów występujących w sferze pracy, zabezpieczenia społecznego, ale także innych wątków związanych w większym i mniejszym zakresie z obszarem polityki społeczno-gospodarczej. Z kolei rozmowy prowadzone w kulisach stanowiły istotne dopełnienie tych dyskusji.

Pierwszy dzień konferencji obejmował trzy sesje plenarne, które z uwagi na duże zainteresowanie były transmitowane on-line (Opole, Katowice, Warszawa). Dwie z nich dotyczyły współczesnych wyzwań dla rynku pracy, w tym m.in. takich kwestii, jak: wpływ nowoczesnych technologii, praca zdalna i hybrydowa, zmiany demograficzne obejmujące ruch naturalny oraz migracje.

Sesję plenarną rozpoczynającą konferencję poprowadzili profesorowie Agata Zagórska (Uniwersytet Opolski) i Wiesław Koczur (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach).

Pierwsza prelekcja zatytułowana „Teoria ekonomii o wpływie nowoczesnych technologii na zatrudnienie i bezrobocie”, którą zaprezentowali prof. Eugeniusz Kwiatkowski (Politechnika Warszawska) i prof. Łukasz Arend (Uniwersytet Łódzki), była doskonałym wprowadzeniem dla pozostałych referatów.

O zmianach technologicznych mających znaczenie dla rynku pracy mówił prof. Zenon Wiśniewski (Uniwersytet M. Kopernika w Toruniu), prezentując referat pt. „Praca zdalna i skrócony czas pracy w czasie pandemii Covid-19 w krajach Unii Europejskiej”.

Profesorowie Łukasz Arend oraz Wojciech Grabowski (oba z Uniwersytetu Łódzkiego) poruszali problem zmiany technologicznej, treści pracy i rynków pracy w krajach Europy Środkowo-Wschodniej, a prof. Anna Skórska (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach) zaprezentowała perspektywy rozwoju pracy zdalnej i hybrydowej w świetle badań własnych. Tematyka referatów – choć podobna i komplementarna względem siebie – obejmowała *de facto* zróżnicowane perspektywy badaczy, oparte na danych empirycznych i teoriach naukowych.

Prof. Cecylia Sadowska-Snarska (Akademia Łomżyńska) omówiła koncepcję oceny jakości kształcenia w szkołach zawodowych w kontekście potrzeb rynku pracy.

Dr Wojciech Goleński (Uniwersytet Opolski) wraz z Marcinem Juszczykiem (Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej w Opolu) przedstawili referat pt. „Problem deinstytucjonalizacji usług społecznych a możliwości kreacji nowych miejsc pracy w sektorze ekonomii (gospodarki) społecznej”. Oba referaty dotyczyły nieco innych niż poprzednie, ale nie mniej ważnych, problemów rynku pracy, związanych z kwestiami polityki edukacyjnej oraz reintegracji społeczno-zawodowej i ewolucji polskiej gospodarki społecznej.

Druga sesja plenarna, pod przewodnictwem prof. Zenona Wiśniewskiego (UMK w Toruniu), w znacznej mierze dotyczyła powiązań stanu i struktury ludności oraz rynku pracy.

Dr Dorota Kaluża-Kopias (Uniwersytet Łódzki) próbowała w kontekście napływu migrantów do Polski określić, jak są oni postrzegani i jak ten ogląd rzutuje na ich sytuację na rynku pracy (referat pt. „Przecenieni, docenieni, niedocenieni? Kwalifikacje zawodowe Ukraińców na łódzkim rynku pracy a ich stanowiska pracy”).

Prof. Anna Organiściak-Krzykowska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski) omówiła zagadnienia procesów demograficznych i migracji wobec przemian rynku pracy. Z kolei dr Łukasz

Jurek (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu) wygłosił referat pt. „Starzenie się populacji produkcyjnej w Polsce: perspektywa badawcza i implikacje praktyczne”.

O czynnikach sprzyjających i ograniczających zatrudnienie seniorów z perspektywy pracodawców mówili prof. Marek Bednarski (Instytut Pracy i Spraw Socjalnych) oraz dr Iwona Kukulak-Dolata (Uniwersytet Łódzki).

Swoistym podsumowaniem tej sesji, a także wprowadzeniem do zagadnienia ubezpieczeń społecznych było wystąpienie prof. Roberta Rauzińskiego (Instytut Śląski w Opolu) pt. „Demograficzne wyzwania dla systemu ubezpieczeń społecznych”.

Trzecia sesja pierwszego dnia obrad dotyczyła współczesnych wyzwań dla systemu ubezpieczeń społecznych, a przewodniczył jej prof. Zdzisław Pisz (emerytowany prof. Uniwersytetu Wrocławskiego).

Prof. Marcin Kawiński (Szkoła Główna Handlowa) mówił o osobach samozatrudnionych w systemie ubezpieczeń społecznych. Prof. Piotr Szukalski (Uniwersytet Łódzki) podjął niezwykle ważny temat przyczyn występowania „emerytur groszowych”, wskazując na problem nowych, biednych emerytów.

Podobny problem wybrzmiał w referacie pt. „Zdolność do pracy a aktywność zawodowa nowych biednych emerytów”, zaprezentowanym przez prof. Justynę Wiktorowicz (Uniwersytet Łódzki).

O kontrowersjach i dylematach związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczenia społecznego rolników mówił prof. Wiesław Koczur. Z kolei wystąpienie dra Bartosza Chorkowego (Uniwersytet Opolski) pt. „Dobrowolna część systemu emerytalnego w Polsce – wybór czy konieczność?” miało rozwiązać zawarty w tytule dylemat.

W drugim dniu obrad **czwarta sesja plenarna** konferencji poświęcona została wspólnym wyzwaniom dla systemu ubezpieczeń społecznych. Poprowadził ją prof. Marcin Kawiński (SGH).

W obrazowy sposób wprowadzenie do tej sesji poczyniła prof. Gertruda Uścińska (Uniwersytet Warszawski, KNoPiPS PAN, ZUS), prezentując referat pt. „Wyzwania systemu ubezpieczeń społecznych w XXI wieku”. Rozwinięcie tego wystąpienia znalazło swój wy-

raz w prelekcji dotyczącej informatyzacji ZUS w kontekście zamówień publicznych. Aspekt praktyczny tego zagadnienia przedstawił Włodzimierz Owczarczyk (członek Zarządu ZUS nadzorujący Pion Operacji i Eksploatacji Systemów).

Niezwykle ciekawy referat pt. „Rynek pracy przyszłości: imigrant, robot i osoba z ograniczoną sprawnością ruchową razem w pracy?” wygłosił dr Marek Piotrowski (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski).

Podczas konferencji odbyła się również **sesja praktyczna** dotycząca ubezpieczeń społecznych, w trakcie której poruszone zostały istotne aspekty funkcjonowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ta sesja dedykowana była przede wszystkim przedsiębiorcom. Prelegentami byli doświadczeni pracownicy ZUS. Elżbieta Kaczorowska-Rams (Oddział ZUS w Opolu) wygłosiła referat pt. „E-składka – e-płatnik usługi dla przedsiębiorców”. Wystąpienie pt. „Poznaj konto i subkonto w ZUS – nie wierz w *fake newsy!* Aplikacje oraz e-usługi ZUS ułatwiające kontakt z urzędem” zaprezentował Radosław Siczewski (Oddział ZUS w Opolu), a temat bezpieczeństwa teleinformatycznego jako zadania dla nas wszystkich przedstawił Marcin Szyłko (Centrum Informatyki ZUS w Opolu). Sesja praktyczna była ważnym i potrzebnym akcentem w kontekście łączenia nauki i praktycznych aspektów polityki rynku pracy oraz ubezpieczeń społecznych.

W ramach konferencji odbyło się także posiedzenie Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN, któremu przewodniczyła prof. Gertruda Uścińska. Podczas tego posiedzenia miała miejsce uroczystość związana z jubileuszem 90-lecia prof. dra hab. Roberta Rauzińskiego. Jubilat, będąc nestorem opolskich polityków społecznych, przez wiele kadencji zasiadał w Komitecie, cechując się niezwykłą aktywnością. Prof. Uścińska, przewodnicząca Komitetu, mocno akcentowała zasługi Jubilata dla nauki i całego środowiska polityków społecznych. Dodatkowo niezrównana rola i znaczenie aktywności prof. Rauzińskiego dla opolskiego ośrodka akademickiego została wyrażona w liście gratulacyjnym wręczonym przez władze Instytutu Ekonomii i Finansów Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Opolskiego.

Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem zarówno środowiska akademickiego (w tym, co istotne, sporej reprezentacji studentów), jak i przedstawicieli sektora publicznego, pozarządowego oraz przedsiębiorców. W kontekście postulatu łączenia nauki i praktyki wydarzenie to można uznać za ważny krok w procesie zbliżania tych dwóch sfer działalności publicznej. Tematyka rynku pracy i ubezpieczeń społecznych jest obszarem istotnych wyzwań i problemów, które z uwagi na turbulentne warunki wewnętrzne funkcjonowania tych systemów oraz znaczny poziom niepewności czynników zewnętrznych nie tracą na aktualności.

Rozległość tematyczna wystąpień i wielowątkowość podejmowanych dyskusji, będących pokłosiem wygłoszonych referatów, bez wątpienia stanowią wartość dodaną konferencji. Świadczy to o ciągłym rozwoju wiedzy na temat badanych obszarów, mimo nakreślonych wyżej wyzwań.

Ważnym elementem konferencji była również możliwość bezpośredniej wymiany doświadczeń przez jej uczestników po braku osobistych spotkań w czasie pandemii Covid-19. Możliwość dyskusji kulturalowych jest przecież nie do przecenienia w kontekście rozwoju nauki, ale także praktyki. Konferencja dała ku temu wiele możliwości.